

საინვესტიციო/კაპიტალური პროექტების ხარჯთ-სარგებლიანობის ანალიზი
მუნიციპალიტეტებში

გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოების (GIZ) პროგრამა „კარგი მმართველობა ადგილობრივი განვითარებისთვის“ (GGLD) იწვევს დაინტერესებულ ორგანიზაციებს საკონსულტაციო მომსახურების შესახებ განაცხადების მისაღებად:

1. პროგრამის მოკლე აღწერა

პროგრამის სახელწოდება: კარგი მმართველობა ადგილობრივი განვითარებისათვის სამხრეთ კავკასიაში.

მიზანი: საჯარო დაწესებულებები მიერ მოქალაქეებზე ორიენტირებული მომსახურების მიწოდება მდგრადობის, ეკოლოგიური პირობების გათვალისწინებითა და დემოკრატიის, სამართლებრივი სახელმწიფოსა და გამჭვირვალობის პრინციპების შესახებ აღმჯობესებს ადგილობრივი თვითმმართველობის დონეზე მოქალაქეების ცხოვრების პირობებს.

ძირითადი მოქმედების არეალები:

- ა) სამართლებრივი და ინსტიტუციონალური ჩარჩო-პირობების გაუმჯობესება საჯარო დაწესებულებების მოქალაქეებზე ორიენტირებული მომსახურებებისათვის.
  - ბ) მთავარი აქტივობების შესაძლებლობების გაძლიერება მოქალაქეებზე ორიენტირებული მომსახურებებისა და მათი დაფინანსებისათვის.
  - გ) მექანიზმების გაძლიერება მომსახურებების მიწოდებაში მოქალაქეთა ჩართულობისათვის.
  - დ) რეგიონული განვითარების მიდგომების, ინსტიტუციებისა და ინსტრუმენტების გაძლიერება.
  - ე) ქვეყნებს შორის გამოცდილების გაზიარება
- პროგრამის ხანგრძლივობა: 01/04/2020 – 31/03/2023

2. ზოგადი ინფორმაცია და მომსახურების მიზანი

საინვესტიციო პროექტების მართვის მეთოდოლოგია დიდი საინვესტიციო პროექტებისათვის და გზამკვლევი საქართველოს კანონმდებლობაში 2016 წლიდან არსებობს, რომელიც საერთაშორისო სავალუტო ფონდის ტექნიკური დახმარების ფარგლებში დაიხვეწა 2019 წელს.

მეთოდოლოგია ითვალისწინებს პროექტის შერჩევას, მისი დაგეგმვას, განხორციელების და განხორციელების შემდგომ მონიტორინგის სრულ ციკლს.

საინვესტიციო პროექტების მართვის გზამკვლევი და მეთოდოლოგია ვრცელდება საინვესტიციო/კაპიტალურ პროექტებზე, რომლის ღირებულება შეადგენს ან აღემატება 5.0 მლნ ლარს. თუმცა, მუნიციპალიტეტების სპეციფიკის გათვალისწინებით (ფისკალური რესურსის და მასშტაბის შესაბამისად უფრო მცირე ზომის საინვესტიციო პროექტების არსებობა), მნიშვნელოვანია რომ აღნიშნული პრაქტიკა დაინერგოს 5.0 მლნ ლარზე ნაკლები ღირებულების საინვესტიციო პროექტებზე, რაც ხელს შეუწყობს მუნიციპალიტეტების ფინანსების მართვის გაუმჯობესებას. ასევე გაიზრდება მუნიციპალიტეტში ამ მიმართულებით მომუშავე თანამშრომელთა შესაძლებლობები.

შედარებით მცირე ზომის პროექტებზე მეთოდოლოგიით განსაზღვრული სრული ციკლის განხორციელება ამ ეტაპზე შეუძლებელია, ვინაიდან ამისათვის საჭირო არც ინფორმაციაა

სრულად ხელმისაწვდომი და არც მუნიციპალიტეტების თანამშრომელთა კვალიფიკაციაა საკმარისი.

შესაბამისად ფინანსთა სამინისტრო გეგმავს პირველ ეტაპზე მუნიციპალიტეტებში დაგეგმილ მცირე ზომის ინფრასტრუქტურულ პროექტებზე დაიწყოს მეთოდოლოგიის მხოლოდ ერთი ნაწილის - პროექტების ხარჯთ-სარგებლიანობის ანალიზის (CBA - Cost-Benefit Analyses) მომზადება.

საინვესტიციო/კაპიტალური პროექტების ხარჯთ-სარგებლიანობის ანალიზის მომზადება მნიშვნელოვანია რესურსების ეფექტიანი გამოყენების მიზნით ეკონომიკური მიზანშეწონილობის განსაზღვრისა და პროექტის ალტერნატიული ვარიანტების შეფასებისას, გადაწყვეტილების მისაღებად. კერძოდ, ხარჯთ-სარგებლიანობის ანალიზის მომზადება საინვესტიციო პროექტების მართვის მნიშვნელოვანი ასპექტია, რომელიც საშუალებას იძლევა შეფასდეს პოტენციური განსახორციელებელი საინვესტიციო პროექტების სავარაუდო ხარჯები და სარგებელი და შედარდეს ისინი, რათა საბოლოოდ მოხდეს ისეთი პროექტის/პროექტის ალტერნატივის შერჩევა და განხორციელება, რომელსაც მეტი სარგებელი მოაქვს კონკრეტული მიზნის მისაღწევად, რაც საბოლოოდ სწორი გადაწყვეტილების მიღების საფუძველია და უზრუნველყოფს ფინანსური რესურსების ეფექტიან გამოყენებას.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით GIZ-ის კარგი მმართველობა ადგილობრივი განვითარებისათვის პროგრამა დაეხმარება მუნიციპალიტეტებს იმ პროექტების ხარჯთ-სარგებლიანობის ანალიზის მომზადებაში, რომელთა განხორციელების დაწყებას მუნიციპალიტეტები გეგმავენ 2022-2023 წლებში.

ამ მიზნით გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოება (GIZ) პროგრამა „კარგი მმართველობა ადგილობრივი განვითარებისთვის“ (GGLD) ფარგლებში შეარჩევს პრეტენდენტს, რომელიც საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთვის შეასრულებს ქვემოთ წარმოდგენულ სამუშაოებს.

3. სამუშაოს მიმღების მიერ შესასრულებელი ამოცანები

აღნიშნული მიზნებისათვის, შესაბამისი სამხარეო საკონსულტაციო საბჭოს მიერ მოწონებული რეგიონის განვითარების სტრატეგიის სამოქმედო გეგმაში ასახული პროექტებიდან, საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო, საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროსთან კონსულტაციით შეარჩევს არანაკლებ 3 მუნიციპალიტეტის ჯამში 8 პროექტს.

თითოეულ პროექტზე გამარჯვებულმა უნდა უზრუნველყოს ხარჯთ-სარგებლიანობის ანალიზის მომზადება. ანალიზის მომზადებისთვის საჭირო მონაცემების შეგროვებისთვის გამარჯვებული უზრუნველყოფს სამუშაო შეხვედრებს შესაბამისი მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლებთან.

საინვესტიციო/კაპიტალური პროექტების ხარჯთ-სარგებლიანობის ანალიზის (CBA - Cost-Benefit Analyses) მომზადება უნდა განხორციელდეს, „საინვესტიციო პროექტების მართვის გზამკვლევის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 22 აპრილის №141 დადგენილების (შემდგომში - გზამკვლევი) და „პროგრამული ბიუჯეტის შედგენის მეთოდოლოგიის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2011 წლის 8 ივლისის №385 ბრძანების №5 დანართის (შემდგომში - მეთოდოლოგია) შესაბამისად შემდეგი ძირითადი პრინციპების გათვალისწინებით:

- პროექტის შინაარსიდან გამომდინარე ძირითადი ხარჯებისა და სარგებლის შესაფასებლად პროექტის ხანგრძლივობის განსაზღვრა - გზამკვლევი და მეთოდოლოგიით დადგენილია საინვესტიციო/კაპიტალური პროექტების საანალიზო პერიოდები სექტორების მიხედვით. ჩვეულებრივ, გასაანალიზებელი პერიოდი პროექტის შედეგად შექმნილი ძირითადი საშუალებების ვარგისიანობის პერიოდს ემთხვევა. პროექტის ხარჯებისა და სარგებლის შესაფასებლად მიზანშეწონილია 15-20 წლიანი პერიოდის შეფასება. ამასთან, შესაბამისი დასაბუთების არსებობის შემთხვევაში პროექტის საანალიზო პერიოდის ზღვარი შესაძლებელია შეიცვალოს.
- **მოთხოვნის დეტალური ანალიზი** - პროექტის კარგი შეფასების ერთ-ერთი წინაპირობაა მოთხოვნის დეტალური ანალიზი, რაც მნიშვნელოვანია ხარჯებისა და სარგებლის ზუსტი შეფასებისთვის. მოთხოვნის დეტალურ ანალიზთან ერთად მნიშვნელოვანია პროექტის მიმდინარეობისას მოთხოვნის ზრდის პროგნოზის განსაზღვრა. მოთხოვნის პროგნოზების დეტალიზაციის დონე შეიძლება განსხვავებული იყოს, პროექტის მასშტაბის მიხედვით ან რამდენად ახალია პროექტი შინაარსობრივად. იმის მიხედვით, თუ რა სახის პროექტთან გვაქვს საქმე, ასეთი საპროგნოზო მაჩვენებლები შეიძლება იყოს: სკოლაში ბავშვების მიღების მაჩვენებელი, საავადმყოფოს დატვირთულობა, საგზაო მოძრაობის ინტენსივობა, წყლის მოხმარება, მყარი ნარჩენების წარმოქმნა და სხვა.
- **ხარჯებისა და სარგებლის ძირითადი ტიპების განსაზღვრა** - ყველა საპროგნოზო კაპიტალური და მიმდინარე ხარჯების რაოდენობრივი განსაზღვრა ფულად გამოსახულებაში ალტერნატიული ღირებულების შეფასების საფუძველზე, შესაბამისი ბიუჯეტიდან კონკრეტული პროექტისთვის დამატებით გასაწევ ხარჯებზე დაყრდნობით. ხარჯების და სარგებლის ტიპები განსხვავებულია პროექტის შინაარსის, მნიშვნელობისა და მონაცემთა ხელმისაწვდომობის მიხედვით. **ხარჯები და სარგებელი გამოითვლება პროექტის ხანგრძლივობის განმავლობაში.**
  - o **ხარჯები** - ტიპური ხარჯები მოიცავს: **კაპიტალურ ხარჯებს** (მიწისა და შენობების შექმნა, ინფრასტრუქტურული სამუშაოები, დანადგარების, ავეჯის, მანქანების, კომპიუტერების, პროგრამული უზრუნველყოფის შესყიდვა, მონტაჟისა და დანერგვის ხარჯები და სხვა) და **მიმდინარე/საოპერაციო ხარჯებს** (განვითარების ხარჯები პერსონალის ხარჯებისა და საკონსულტაციო მომსახურების და სხვა პროფესიული მომსახურებების ხარჯების ჩათვლით, კომუნალური ხარჯები, იჯარისა და ქირის ხარჯები, ტექნიკური მომსახურების ხარჯები, სხვადასხვა გაუთვალისწინებელი ხარჯები). საბოლოო მომხმარებლისთვის გრძელვადიანი სარგებლის უზრუნველსაყოფად ასევე აუცილებელია, რომ ობიექტის ფუნქციონირებასა და შენარჩუნებაზე პასუხისმგებელ ორგანიზაციას გააჩნდეს შექმნილი აქტივის ეფექტიანი გამოყენებისთვის საკმარისი მმართველობითი და ფინანსური რესურსები, რაც პროექტის მდგრადობას უზრუნველყოფს.
  - o **სარგებელი** განსხვავდება პროექტის შინაარსის მიხედვით. სარგებლის განსაზღვრისას მნიშვნელოვანია მოხდეს მომხმარებლებზე და არამომხმარებლებზე პროექტის გავლენის, ასევე შესაძლო გარე ფაქტორების გაანალიზება. მაგალითად, გზების მშენებლობა/რეაბილიტაციის პროექტის შემთხვევაში სარგებელი შესაძლებელია იყოს შემცირებული საოპერაციო ხარჯები ალტერნატიული მარშუტიდან მოძრაობის გადაადგილებისთვის, გზების მოვლა-შენახვის შემცირებული ხარჯები. სარგებელი შესაძლებელია ასევე იყოს სოციალური, პოლიტიკური, ცოდნის მიღება და ა.შ. რომელთა ფულადი სახით გამოხატვა სირთულეებთან არის დაკავშირებული და შესაძლებელია წარმოდგენილი იყოს პროექტის აღწერილობით ნაწილში.
- ✓ **ეკონომიკური ხარჯთ-სარგებლიანობის ანალიზი** - ეკონომიკური ხარჯთ-სარგებლიანობის ანალიზის დროს ხდება საინვესტიციო პროექტის ხარჯებისა და სარგებლიანობის შეფასება ეკონომიკურ ჭრილში და სცდება განმახორციელებელი

უწყების ფინანსური მაჩვენებლების ვიწრო სპექტრს და მოიცავს ხარჯებისა და სარგებლის შეფასებას მთელი საზოგადოების ჭრილში, მათ შორის ისეთი ხარჯებისა და სარგებლის ჩათვლით, რომელთა საბაზრო ფასებზე უშუალო დაკვირვება შეუძლებელია. ანალიზი მოიცავს ფასებისა და სარგებლის იდენტიფიკაციას, შეფასებას, ანალიზს და რანჟირებას წმინდა ეკონომიკური ეფექტიანობის მიხედვით.

- **წმინდა მიმდინარე ღირებულების (NPV - Net Present Value) გამოთვლა** - პროექტის წმინდა სარგებლის დისკონტირებული წლიური სიდიდეების ჯამის გამოთვლა (სარგებელს გამოკლებული ხარჯები). ხარჯთ-სარგებლიანობის ანალიზში (CBA) პროექტის შესაფასებლად უპირატეს კრიტერიუმს წარმოადგენს წმინდა მიმდინარე ღირებულება (NPV) და გამოიყენება პროექტის შესაფასებლად ყველაზე ნაკლები ხარჯის ალტერნატივის გამოსავლენად. მეთოდოლოგიით რეკომენდირებულია დისკონტირების განაკვეთი 5%-ის ოდენობით, თუმცა კონკრეტული პროექტის სპეციფიკის გათვალისწინებით და შესაბამისი დასაბუთების არსებობის შემთხვევაში შესაძლებელია აღნიშნული განაკვეთი შეიცვალოს.
- **ხარჯთ-სარგებლიანობის კოეფიციენტის (Cost-Benefit ratio) განსაზღვრა** - პროექტის სიცოცხლის ხანგრძლივობის მთელი პერიოდის მანძილზე მთლიანი დისკონტირებული სარგებლის თანაფარდობა მთლიან დისკონტირებულ ხარჯებთან.
- **პროექტის ალტერნატიული ღირებულების განსაზღვრა** - პროექტის შეფასებისას უნდა მოხდეს პროექტის ალტერნატიული ვარიანტების (ასეთი არსებობის შემთხვევაში) შეფასება, პროექტის განხორციელების შემთხვევაში მისი ხარჯებისა და სარგებლის განაალიზების მიზნით.

პროექტის ღონისძიებების დასრულების შემდგომ გამოცდილების ბაზაზე შემუშავდება რეკომენდაციები საინვესტიციო პროექტების მართვასთან დაკავშირებით, რომელიც მოიცავს განზოგადებულ პრაქტიკულ რჩევებს სხვა მუნიციპალიტეტებისათვის აღნიშნული მიმართულებით.

4. სამუშაო შესრულების სავარაუდო პერიოდი და ანგარიშგება

სამუშაოს დაწყება: 01.07.2021

სამუშაოს დასრულება 01.10.2021

ანგარიშგება მოხდება საბოლოო ანგარიშის წარმოდგენის დროს.

საბოლოო გადახდა განხორციელდება საბოლოო ანგარიში წარმოდგენის საფუძველზე(სავარაუდოდ 01.10.2021). საბოლოო ანგარიში უნდა მოიცავდეს საკონსულტაციო მომსახურების შესყიდვის შესახებ განცხადებით, ასევე სამუშაო გეგმით განსაზღვრული ყველა ამოცანის შესრულების შესახებ ინფორმაციას.

შესრულებული სამუშაოს ანგარიშგება უნდა განხორციელდეს ქართულ ენაზე. შეფასების ძირითადი შემაჯამებელი ნაწილის წარმოდგენა უნდა მოხდეს ასევე ინგლისურ ენაზე.

5. სხვა საკითხები

- ყველა ზემოაღნიშნულ საქმიანობასთან დაკავშირებით სამუშაოს მიმღები რეგულარულად მიაწვდის ინფორმაციას და ყველა ცალკეულ ღონისძიებას შეათანხმებს GIZ-თან.

- სამუშაო მიმღები გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოებასთან (GIZ) შეთანხმების საფუძველზე პროექტის განხორციელების დროს მჭიდროდ ითანამშრომლებს და პროექტის მსვლელობის შესახებ რეგულარულ ინფორმაციას მიაწვდის საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს წარმომადგენლებს.

6. განაცხადების მიღება და შერჩევა

საკონსულტაციო მომსახურების განსახორციელებლად პარტნიორის შერჩევა მოხდება კონკურსის საფუძველზე.

კონკურსში მონაწილეობის უფლება აქვთ სამეწარმეო (LLC) და არასამეწარმეო იურიდიულ პირებს (NLC, NPO), საჯარო სამართლის იურიდიულ პირებს, არასამთავრობო ორგანიზაციებს/სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციებს.

GIZ იტოვებს უფლებას, შეამოწმოს განაცხადში მოწოდებული ინფორმაცია. არაზუსტი ინფორმაციის არსებობის შემთხვევაში, განაცხადი გაუქმდება.

განაცხადების შეფასება მოხდება შემდეგი კრიტერიუმების მიხედვით:

1. ორგანიზაციის შესაძლებლობები და გამოცდილება მსგავსი პროექტების განხორციელების კუთხით (შემოთავაზებით უნდა დასტურდებოდეს ორგანიზაციის გამოცდილება მსგავსი დაკვეთების განხორციელების მიმართულებით);
2. ტექნიკური შემოთავაზება უნდა გვაწვდიდეს დეტალებს, თუ როგორ გეგმავს ორგანიზაცია სამუშაო აღწერილობით გათვალისწინებული სამუშაოს შესრულებას წარმოდგენილი მიზნებისა და კონკრეტული ამოცანების მიღწევის მიზნით, სამოქმედო გეგმის და ვადების ჩათვლით. ტექნიკური წინადადების შეფასება მოხდება ისეთი კრიტერიუმებით, როგორებიცაა გასაგებობა, შესაბამისობა, ვადებში გაწერა და ეფექტურობა დასახული მიზნების მისაღწევად.
3. წარმოდგენილი ექსპერტების მინიმუმ 5 წლიანი გამოცდილება მსგავსი პროექტების განხორციელების კუთხით. მსგავსი პროექტების განხორციელების კუთხით გამოცდილება უნდა დასტურდებოდეს წარმოდგენილი რეზიუმეებით (CV-ებით);
4. ბიუჯეტის ხარჯთეფექტურობა.

შეფასების კრიტერიუმებთან დაკავშირებით უფრო დეტალურად იხ. თანდართული შეფასების სქემა.

განაცხადის წარდგენა

განაცხადის მომზადება უნდა მოხდეს ინგლისურ და ქართულ ენაზე.

შემოთავაზების შინაარსობრივი ნაწილი უნდა მოიცავდეს შედეგ ინფორმაციას და არ უნდა შეიცავდეს ფასს. (შემოთავაზებული სტრუქტურა არის სარეკომენდაციო ხასიათის):

1. თავფურცელი

ორგანიზაციის დასახელება და რეგისტრაციის ნომერი. იურიდიული მისამართი, ტელეფონის ნომერი, ელ. ფოსტის მისამართი, ორგანიზაციის ხელმძღვანელი, ორგანიზაციის ხელმძღვანელის ხელმოწერა და ბეჭედი.

2. პროექტის დასახელება და დაწყება-დასრულების ვადა (თვე/წელი-თვე/წელი)

2.1 პროექტის აღწერა

2.2. პროექტის მიზნები და ამოცანები, მათი განხორციელების გეგმა (შესაბამისობაში უნდა იყოს სატენდერო განაცხადში მოცემულ სამუშაო აღწერილობასთან)

2.3 პროექტით გათვალისწინებული ღონისძიებები და შესრულების განრიგი

#	ღონისძიება	მარტი	აპრილი	მაისი	კომენტარი
1	X				[მიუთითეთ საჭიროებისამებრ]
2	Y				
3	Z				
...	...				

2.4 პროექტში ჩართული პირები და მათი ფუნქციები

ჩამოთვალეთ იმ პირების ვინაობა და ფუნქცია ვინც მოიაზრება პროექტის განხორციელებაში და ასახულია შესაბამისად ბიუჯეტში.

2.5. დანართი

განაცხადს თან უნდა ერთვოდეს პროექტის განხორციელებაში გათვალისწინებული პირების რეზიუმეები და მომსახურების განხორციელების შესაძლებლობის დასაბუთება ორგანიზაციის მიერ.

დანართის სახით ასევე შესაძლებელია დამატებითი ინფორმაციის წარმოდგენა, რასაც განმცხადებელი მიიჩნევს რელევანტურად.

ფინანსური შემოთავაზება უნდა მოიცავდეს შედეგ ინფორმაციას:

ბიუჯეტი (ლარში, დღე-ს გარეშე)

#	კატეგორია	ერთეული	ერთეულის რაოდენობა	ერთეულის ფასი (GEL)	საერთო ღირებულება (GEL)	განმარტება
1	ექსპერტის ჰონორარი**					
1.1		[კაც-დღე]				
1.2						
1.3						
	...					
	ჯამი					
2	სხვა ხარჯი (საჭიროებისამებრ)					
2.1	ტრანსპორტის ხარჯი					
2.2	ღამისთევის ხარჯი					
2.3	დღიური თანხა პერდიემი	15 ლარი/დღე				
2.4	...					
	ჯამი					
	სულ ჯამი					

ბიუჯეტში არ შეიტანოთ ის ხარჯი, რაც არ შეესაბამება პროექტით გათვალისწინებულ ღონისძიებებს. ასევე, არ ანაზღაურდება ორგანიზაციის მიმდინარე ხარჯები.

ექსპერტის ჰონორარი უნდა მოიცავდეს ყველა ხარჯს, მათ შორის სხვა პერსონალის ხარჯებს, კომუნიკაციის, ანგარიშგების და ასევე ყველა შესაძლო დამატებით ხარჯს, რომელიც შეიძლება დაკავშირებული იყოს მოგების, ინტერესებისა და რისკების ფაქტორებთან. (როგორც მითითებულია ხელშეკრულების ზოგადი პირობების 10.2 მუხლში/ დანართი 4.)

*მითითებული ჰონორარები უნდა მოიცავდეს საშემოსავლო გადასახადისა და საპენსიო შენატანის ხარჯებს.